

A RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BMF: Budapesti Műemlékfelügyelőség
BUVÁTI: Budapesti Városépítési Tervező Vállalat
FIMŰV: Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat
Forster Központ: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ;
Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ
KÖH: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
MÉM MDK: Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs
Központ
MIB: Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága
MUMOK: Múzeumok és Műemlékek Országos Központja
MOB: Műemlékek Országos Bizottsága
MTA MKCs / MTA MTI: Művészettörténeti Kutató Csoport / Művészettörténeti
Intézet
NÖF: Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft.
OMF: Országos Műemléki Felügyelőség
OMvH: Országos Műemlékvédelmi Hivatal
VÁTI: Városépítési Tudományos és Tervező Intézet

Az interjúkban gyakrabban előforduló személyek:

Bérci László (1947–2007), művészettörténész, restaurátor. Az OMF, majd az ÁMRK Szakrestaurálási Osztályának kutatója, vezetője. A faszobrok és a fából készült liturgikus berendezési tárgyak mellett elsősorban a görögkatolikus emlékek tudományos kutatásával foglalkozott.

Cselovszki Zoltán (1959–), építésmérnök. 2000–2002 között az OMvH, majd a KÖH, 2012–2014 között a KÖH, majd a Forster Központ elnöke. 2014 óta az Iparművészeti Múzeum főigazgatója.

Dávid Ferenc (1940–2019), művészettörténész. 1963 és 1986 között az OMF, 1986-tól haláláig az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetének tudományos munkatársa. A falkutatás iskolateremtője, kutató-generációk tanító mestere. Munkásságán belül kiemelt jelentőséggel bírt a soproni városrehabilitáció tudományos hátterének biztosítása, valamint olyan épületek kutatása, mint a fertődi Esterházy-kastély vagy a soproni ó-zsinagóga.

Détszy Mihály (1922–2008), építésmérnök, klasszika-filológus. Az OMF munkatársaként Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megye műemlék-

felügyelője. A tervei szerint valósult meg az egri és a sárospataki vár helyreállítása. Levéltári forrásközlései több ponton korrigáltak, pontosították a hazai művészettörténeti és építészettörténeti szakirodalmat.

Dercsényi Dezső (1910–1987), művészettörténész, a háború utáni magyar műemlékvédelem egyik legfontosabb alakja. 1936-tól a MOB, majd jogutódjai munkatársa. 1957-ben az ő beadványa nyomán alapították meg az OMF-et, amelynek 1975-ös nyugdíjazásáig a tudományos igazgatóhelyettese volt. Az ICOMOS alapító tagja, élete végéig a Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke.

Éber László (1871–1935), művészettörténész, az MTA levelező tagja. 1898-tól a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa, 1904-től 1919-ig a MOB előadója, Forster Gyula jobbkeze. A műemlékek megóvása és helyreállítása során következetesen alkalmazta a „konzerválni és nem restaurálni” elvét. A Tanácsköztársaság bukását követően minden hivatalától megfosztották.

Entz Géza (1913–1993), művészettörténész. 1977-es nyugdíjba vonulásáig az OMF Tudományos Osztályának első vezetője, a korszerű műemléki kutatás módszereinek kidolgozója. A Képzőművészeti Főiskolán újjászervezte a restaurátor képzést. Művészettörténeti kutatásai elsősorban Erdély, illetve a Dunántúl középkori építészetére irányultak.

Erdei Ferenc (1933–1986), építészmérnök. 1957-től haláláig az OMF munkatársa, 1968-tól a Tervezési Osztály egyik műteremvezetője, 1984-től az Építészeti Osztály vezetője. Számos kiemelkedő munkája mellett az ő nevéhez fűződik a budavári Táncsics Mihály utca 1. szám alatti barokk palotának az OMF székházaként történő helyreállítása.

Fejérdy Tamás (Budapest, 1947–) építészmérnök. 1976-tól 2012-ig az OMF és jogutódjainak munkatársa, az OMvH elnökhelyettese. 2005–2008 között az ICOMOS nemzetközi alelnöke, 2015 óta az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke.

Feld István (1951–), régész, történész, egyetemi tanár. 1975-től 1987-ig az OMF, 1987-től 1995-ig a BTM munkatársa. 1995-től a Miskolci Egyetem Művelődéstörténeti és Muzeológiai Tanszékén, 2004-től az ELTE Régészet Tanszékén tanít. Utóbbinak 2006 és 2017 között tanszékvezetője. Fő kutatási területe a középkori és a kora újkori Magyarország vár-, erődítés- és kastélyépítésze, városi lakóházai, anyagi kultúrája.

Forster Gyula (1846–1932), jogász, művészeti író, az MTA tagja. 1872–1887 között a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban dolgozott. 1887-től a MOB másodelnöke, 1906 és 1922 között elnöke. Jogi ismereteivel és a nemzetközi műemlékes elvek terén való tájékozottságával modernizálta a helyreállításokat és részint a bizottság irányelveit.

G. Lászlai Judit (1955–), művészettörténész. 2017-ig az OMF és jogutódjainak tudományos munkatársa. Olyan műemlékek kutatása fűződik a nevéhez, mint a soproni Szent Mihály-templom, a fertődi Esterházy-kastély vagy a budapesti Festetich-kastély. Nagy jelentőséggel bír veszprémi, valamint a budai törökfürdőket érintő munkássága.

Gerevich Tibor (1882–1954), művészettörténész, egyetemi tanár, az MTA tagja. 1911-ben a Magyar Nemzeti Múzeum Régiségtárának múzeumi őre lett, majd 1924-től haláláig a Budapesti Egyetem Keresztényrégészet és Művészettörténet tanszékén tanított. 1925-től a Római Magyar Akadémia igazgatójaként, később kurátoraként, 1934 és 1949 között a MOB elnökeként tevékenykedett.

Gergelyffy András (1935–2005), művészettörténész. Dercsényi Dezső egyik kedvenc tanítványaként 1957 nyarán került az OMF-be. A bélapátfalvi ciszterci apátság templomáról írt, friss szemléletű szakdolgozata és annak publikációja – későbbi műemléki kutatásai mellett – nagy hatással volt a nála fiatalabb művészettörténész évfolyamokra. A Dávid Ferenc, Tóth Melinda és Tóth Sándor fémjelezte generáció előtt úttörő szerepet játszott a falkutatás módszerének kiművelésében és a kifejezés alkalmazásában.

Gerő László (1909–1995), építészmérnök, egyetemi tanár. A második világháború előtt Budapest főváros szolgálatában állt. 1957-től az OMF Tervezési Osztályának vezetője, a *Műemlékvédelem* folyóirat első főszerkesztője. Fontos helyreállításai mellett jelentős eredményeket ért el a középkori várak és a történeti városmagok kutatása során.

Gerőné Sándor Mária (1933–), régész. 1958-ban gyakornokként a Magyar Nemzeti Múzeum Középkori Osztályára került. 1961-től 1996-os nyugdíjba vonulásáig az OMF Tudományos Osztályának főmunkatársaként, később főtanácsosaként, majd az OMvH Tudományos Főosztálya Kutatási Osztályának munkatársaként dolgozott. Első önálló munkája a magyaregregyi Mária-átatása volt. Ezt követően főként Baranya megye középkori, illetve reneszánsz emlékeit kutatta.

Géczy Csaba (1941–2019), történész, műemlékvédelmi szakmérnök. Az OMF Szakrestaurálási Csoportjának, később Szakrestaurálási Osztályának vezetője, 1992–2000 között az ÁMRK első igazgatója, egyidejűleg az OMvH általános elnökhelyettese (1997–1998).

Gólya József (1913–1982), kőművesmester, az MKP, majd az MDP tagja, az OMF első igazgatója (1957–1965).

Granasztóiné Györfly Katalin (1943–), művészettörténész. Diplomája megszerzését (1967) követően az MTA égisze alatt zajló topográfiai munkák szakmai adatgyűjtését végezte. 1974-től az OMF Tudományos Osztályának munkatársa volt, és a restaurátorok munkáját készítette elő művészettörténeti kutatásaival, illetve a

restaurálási terveket zsűrizte. 1984-től a Gyűjteményi Csoportot, 1995-től az OMvH Tudományos Főosztályát vezette.

Haris Andrea (1960–), művészettörténész. 1984-től 2012-ig az OMF, majd jogutódjainak tudományos munkatársa, osztályvezető. A Barokk freskófestészet Magyarországon tudományos kutatócsoport tagja, korábban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, jelenleg a Károli Gáspár Református Egyetem művészettörténet tanszékének oktatója.

Hokkyné Sallay Marianne (1932–), művészettörténész. 1955-ben az Építésügyi Minisztérium műemléki csoportjában kezdett dolgozni, majd 1996-os nyugdíjba vonulásáig az utódintézmények: az Építésügyi Minisztérium Várgondnoksága, az OMF, majd az OMvH munkatársa volt. 1964-ben részt vett a Velencében megrendezett műemlékes konferencián, amelynek eredményeként megszületett a Velencei Karta, illetve létrejött az ICOMOS. Az ő előkészítésével rendezték meg 1972-ben az ICOMOS III. nemzetközi kongresszusát Budapesten. 1977-től az OMF Tudományos Osztályának megbízott, 1980-tól kinevezett osztályvezetője volt.

Horler Miklós (1923–2010), Ybl- és Széchenyi-díjas építészmérnök, az 1964-es Velencei Karta egyik megszervezője. 1960-tól az OMF munkatársa, 1961-től 1977-ig a Tervezési Osztály vezetője. 1989-től az intézmény tudományos igazgatója, 1992-től 1994-es nyugdíjba vonulásáig az OMvH elnökhelyettese. Egyik fő műve a simontornyai vár helyreállítása.

Komjáthy Attila (1944–2019), építészmérnök. Két évtizeden át az OMF munkatársa, Tervezési Osztályának egyik műteremvezetője, majd vezetője, később az intézmény igazgatóhelyettese. 1987-től az általa alapított Mérték Stúdió vezetője. Számos falusi templom és népi műemlék helyreállítója.

Koppány Tibor (1928–2016), építészmérnök, 1956-tól két éven át a Győri Tervező Iroda Műemléki Csoportjának tervezője. 1959-től nyugdíjba vonulásáig az OMF munkatársa: 1961-től a Tervezési Osztály építésze (műteremvezetője és osztályvezető-helyettese), az 1980-as években a Tudományos Osztály kutatója. A hazai vár- és kastélyépítéssel kiemelkedő szakértője. Fontos munkája volt a sümegi vár helyreállítása.

Kozák Károly (1920–1989), régész. Az OMF munkatársaként elsősorban a középkori emlékanyagot (centrális és falusi templomokat) kutatta.

László Csaba (1950–), régész, eredetileg út- és hídépítőmérnök. 1975-től 1992-ig az OMF, 1993-tól 2007-ig az ÁMRK munkatársa, 2002-től Kutatási Osztályának vezetője. 2007-től 2012-es nyugdíjazásáig a KÖH-ben dolgozott, és egy ideig a Műemléki Kutatási és Dokumentálási Központot vezette. Nevéhez fűződik a szerencsi és a cseszneki vár, a hédervári kastély, valamint a pannonhalmi bencés főapátság és temploma több ütemben végzett kutatása.

M. Lukács Zsuzsa (1943–2002), művészettörténész. Az OMF munkatársaként középkori templomok kutatója, a szegedi Alsóvárosi ferences templom monográfusa. Dávid Ferenc mellett részt vett Sopron és Kőszeg városrehabilitációjában, illetve megismertette a fiatalabb generációkkal a falkutatás módszertanát.

Marosi Ernő (1940–2021), művészettörténész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja. 1991 és 2000 között az MTA Művészettörténeti Intézetének igazgatója, 2002 és 2008 között az MTA társadalomtudományi alelnöke.

Mendele Ferenc (1934–1994), építészmérnök, egyetemi tanár. 1960-tól az OMF Tudományos Osztályán a népi műemlékek kutatója, később a Tervezési Osztály munkatársa. 1980-tól az OMF igazgatója, 1989-től műszaki igazgatója, 1992-től a Magyar Építészeti Múzeum igazgatója. A siklói Malkocs bej dzsámi általa tervezett helyreállítását Europa Nostra díjjal tüntették ki.

Mendeléné Anda Judit (1943–), építészmérnök. Az OMF, majd a VÁTI munkatársaként számos templom, kastély, illetve népi műemlék felmérése és helyreállítása fűződik a nevéhez az ország különböző pontjain. Átvette Détszy Mihálytól a sárospataki vár helyreállítási munkálatait.

Mezősiné Kozák Éva (1939–2016), régész. Négy évtizeden át az OMF munkatársa volt. Főleg a Dunántúl emlékeinek kutatója, a vértesszentkereszti bencés apátság romjainak feltárója és monográfusa.

Nagypál Judit (1924–1980), építészmérnök. Az OMF munkatársaként másfél évtizeden át irányította Sopron belvárosának rehabilitációját. A nevéhez fűződik a Rejtpál-ház, a Caesar-ház, az Esterházy-palota, a Lábasház és a városfal egy részének helyreállítása, illetve a karcsai református templom és a pácini kastély felújítása.

Németh Katalin (1954–), építészmérnök, műemlék-felügyelő. 1993-tól az OMvH munkatársaként dolgozott. Veszprém megyei felügyelőként többek közt a pannonhalmi bencés főapátság épületegyüttesének évtizedeken át tartó munkálatai kapcsán fejtett ki következetes értékőrző tevékenységet.

Oláh M. Zoltán, építészmérnök, városgazdálkodási és városrendezési szakmérnök. Tizenkét éven át az OMF munkatársa volt. Nevéhez fűződik több kőszegi és szombathelyi épület mellett a tákosi református templom helyreállítása.

Pamer Nóra (1924–2011), régész, művészettörténész. 1960-tól az OMF Tudományos Osztályán dolgozott, és számos középkori templom, kolostor, illetve várrrom feltárását, kutatását vezette. 1970-től a Műszaki Könyvkiadó szerkesztője volt. Részt vett a *Műemlékvédelem* szerkesztésében is (előbb szerkesztőbizottsági tagként, majd 1989–1995 között felelős szerkesztőként).

Ráday Mihály (1942–2021), filmoperatőr, rendező, televíziós szerkesztő, a Budapesti Városvédő Egyesület elnöke. 1979-ben indította útjára *Unokáink sem fogják látni...* című városvédő műsorát, ami fontos szerepet töltött be a műemlékek népszerűsítésében.

Rados Jenő (1895–1992), Ybl-díjas építész, építészettörténész. 1945-től 1957-ig a BME Középkor Tanszékének vezetője, 1957-től a VÁTI műemléki osztályvezetője.

Rómer Flóris (1815–1889), bencés szerzetes, régész, műtörténész, az MTA tagja. Az 1860-as évektől az MTA kéziratárnokaként és a Magyar Nemzeti Múzeum régiségtárának őreként dolgozott. Az MTA Archaeológiai Bizottsága, majd a MIB és a MOB tagja, az *Archaeológiai Közlemények* és az *Archaeológiai Értesítő* szerkesztője. 1877-től nagyváradi kanonok, később címzetes püspök.

Sedlmayr János (1932–2004), Ybl-díjas építészmérnök. 1957-től az OMF munkatársa, hosszú ideig a Tervezési Osztály egyik műtermének vezetője. Olyan emblemikus beavatkozások fűződnek a nevéhez, mint a visegrádi Salamon-torony helyreállítása.

Simon Zoltán (1958–), régész, történész. 1977 és 1993 között az OMF, 1993 és 2007 között az ÁMRK, 2007-től a KÖH, majd jogutódjainak munkatársa.

Somorjay Sélysette (1956–), művészettörténész. Dolgozott a Corvina Kiadóban és a Szépművészeti Múzeumban, ugyanakkor 1980-tól 2016-ig az OMF és jogutódjainak tudományos munkatársa volt. 2005-től a KÖH keretein belül megalakult Műemlékvédelmi Tudományos Intézet igazgatója. Hosszú időn át a műemlékvédelem elméletét és gyakorlatát oktatta a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténet szakos hallgatóinak.

Szekér György, építész, művészettörténész. Nevéhez fűződik az elméleti rekonstrukció tudományos szintre emelése. Eddigi munkássága több mint harminc jelentősebb műemlék-helyreállításra és több mint ötven műemléki kutatásra terjedt ki.

Tamási Judit (Körmend, 1962–), régész, történész. 2010–2012 között a KÖH elnöke.

Tóth Sándor (1940–2007), művészettörténész, régész. 1975-ig az OMF tudományos munkatársa volt. Ezt követően az ELTE BTK művészettörténet tanszékén tanított, illetve 1982-ben egy rövid időszakot az MTA Művészettörténeti Kutatócsoportjánál töltött. Elsősorban a hazai romanika kutatója volt. Nevéhez fűződik többek közt a veszprémi székesegyház, a veszprémfajsi templomrom és a hidegségi római katolikus templom műemléki kutatása.

Valter Ilona (1938–), régész. Az MTA Régészeti Bizottságának tagja, a *Műemlékvédelem* főszerkesztője volt. Az OMF és jogutódjainak munkatársaként jelentős középkori épületek (pl. Ják, Zsámbék, Boldva stb.) régészeti kutatását végezte.

H. Vladár Ágnes (1938–), építészmérnök. A Fővárosi 5. számú Építőipari Vállalatnál, majd a BUVÁTI-nál töltött éveket követően 1964-től 1995-ös nyugdíjazásáig az OMF, illetve jogutódja, az ÁMRK Tervezési Osztályán dolgozott. Az ókori római emlékek, a középkori falusi templomok helyreállítása mellett a nevéhez fűződik számos fontos munka, például a pécsi ókeresztény temetőkápolna fölé emelt védőépület vagy a soproni városfal-rehabilitáció.

Zádor Mihály (1929–2003), építészmérnök, egyetemi tanár. Több mint fél évszázadon át tanított építészettörténetet és műemlékvédelmet a műegyetemen. Az Építészmérnöki Karon ő honosította meg a műemlékvédelem tantárgyat, továbbá létrehozta a műemlékvédelmi szakmérnöki képzést. Az 1960-as évektől több műemlékfelmérésen és helyreállításon dolgozott. Fontos munkája volt a budavári Nagyboldogasszony-templomnak, a kaposszentjakabi bencés apátság romterületének, a szennai vagy a kőröshegyi római katolikus templomnak a helyreállítása.